

Sygn. I C 638/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2021 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Hanna Kaflak-Januszko
Protokolant:	sekretarz sądowy Karina Hofman

po rozpoznaniu w dniu 15 września 2021 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko K. K.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powoda Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz pozwanej K. K. 5.984,76 zł (pięć tysięcy dziewięćset osiemdziesiąt cztery złote 76/100) kosztów procesu z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty.

I C 638/20

UZASADNIENIE

Powód Towarzystwo (...) (...)” Spółka Akcyjna w (...)06.2020 r. pozwał (...) o uznanie za bezskuteczną wobec niego notarialnej umowy o podział majątku wspólnego z 2.11.2017 r. pozwanej i P. K. (1), w zakresie prawa własności nieruchomości, położonej w C. przy ul. (...) jako dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela, celem ochrony wierzytelności 64 000 zł i związanych z nią dalszych należności ubocznych.

P o z w a n a wniosła o oddalenie powództwa.

Sąd ustalił, że :

K. K. i P. K. (1) są małżeństwem.

2.11.2017 r. zawarli umowę ustanowienia rozdzielnosci majątkowej i umowę podziału majątku wspólnego w ten sposób, że pozwana nabyła na wyłączność nieruchomość, położoną w C. przy ul. (...) (oszacowaną na 110 000 zł), a P. K. (1) samochód V. S. (60 000 zł) i środki na rachunku otwartego i pracowniczego funduszu emerytalnego - bez spłat i dopłat przy ustaleniu łącznej wartości majątku 170 000 zł (k.26-28).

Nieruchomość o pow. 0,0403 ha, zabudowana murowaną altaną o pow. użytkowej 55 m² (składająca się z 2 pokoi, kuchni, łazienki, kotłowni), została nabyta 21.12.2016 r.

Wierzytelność powoda wobec P. K. (1) została potwierdzona wyrokiem z 18.10.2018 r. Sądu Rejonowego w Chojnicach w sprawie I C (...) (k. 29-30, pozew z 22.12.2017 r. k. 64-69).

Po uzyskaniu tytułu wykonawczego powód wszczął bezskutecznie postępowanie egzekucyjne (wniosek z 7.08.2018 r. k. 31). Komornik ustalił, że P. K. (1) nie posiada majątku (k. 31-37, 70, 119-121).

Wierzytelność powstała, gdyż 2.01.2003 r. P. K. (1) spowodował wypadek ze skutkiem śmiertelnym. Powód jako ubezpieczyciel pojazdu sprawcy w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, wypłacił na rzecz rodziny zmarłej zadośćuczynienia w 2015 r. i 2016 r. (k. 38-43), a 19.09.2017 r. wezwał P. K. (1) wezwanie o zwrot wypłaconych świadczeń (a pozwana osobiście odebrała wezwanie przedprocesowe 3.10.2017 r.). Wezwania odebrał 29.09.2017 r. i 11.10.2017 r. zwrócił się do powoda o udostępnienie dokumentacji (k.44-63)

Wyrokiem zaocznym z 7.05.2018 r. zasądzono od P. K. (1) na rzecz 3 małoletnich dzieci 4 500 zł alimentów (k. 71).

fakty przyznane

K. K. i P. K. (1) zawarli związek małżeński w kwietniu 2017 r. Na zakup nieruchomości pozwana miała środki ze sprzedaży innej działki, którą rodzice darowali jej przez ślubem. Wpłaciła je do TBS, ale wycofała, by nabyć sporną działkę i wybudować dom (rozbudowując znajdującą się tam altankę z wnętrzem mieszkalnym i także z dalszym wsparciem rodziców finansowym i rzeczowym).

P. K. (1) pracuje głównie w Niemczech. W 2015 r. miał wypadek, co wpłynęło na pogorszenie relacji w małżeństwie.

dowód: zeznania A. L. – k. 128v-129v

P. K. (1) pracuje w Niemczech. Wyraził wolę spłaty powoda. Stara się realizować wyrok alimentacyjny, czasami część wpłaca z opóźnieniem. Samochód uzyskany z podziału majątku - sprzedał.

dowód: zeznania P. K. – k. 230-232, 236-237

Sąd nie uwzględnił powództwa.

Wywód powództwa wpisywał się w przesłanki art. 527 kc, ale sąd stwierdził, że okoliczności niniejszej sprawy przeważały na rzecz stanowiska prezentowanego w obronie podjętej przez pozwaną.

Ustalenia zostały przeprowadzone na podstawie niekwestionowanych przez strony dokumentów, uzupełnionych zeznaniami świadków. Mimo oczywistych obaw o ich tendencyjność, relacja ta była życiowo prawdopodobna, jako jeden z możliwych wariantów, więc sąd uznał wiarygodność tych zeznań. Były one swobodne i naturalne, a przy tym świadek A. L. nie informowała o działaniach stron, mogących bezpośrednio dotyczyć powoda, ale o faktach istotnych do ich oceny pod kątem sprawdzenia przesłanek sporu. Co do zeznań samego dłużnika, to sąd miał na uwadze zastrzeżenia powoda, gdyż świadek posługiwał się kartką, a usprawiedliwienie trudnościami w wywiązaniu się z obowiązków świadka ze względu na przebyty wypadek i kłopoty z pamięcią mogą budzić wątpliwości (choć zupełnie wykluczyć ich nie można). Nadal jednak świadek zeznawał pod rygorem odpowiedzialności za składanie fałszywych zeznań. Miał też prawo odmowy składania zeznań. Sąd mógł też zupełnie pominąć te zeznania, skoro nie potwierdzały one faktów wskazanych przez powoda. Nawet jednak przyjęcie, że były niewiarygodne w całości lub części, samoistnie nie podważa wniosków wyprowadzonych przez sąd z dokumentów, jak i nie prowadzi do konieczności oceny takiej, jaką przeprowadził powód. Rzecz bowiem była w tym, że powód podkreślał znaczenia czynności podjętych przez pozwaną i jej męża, które porządkowały relacje majątkowe między nimi. Takie decyzje po stronie pozwanej w naturalny sposób mogły być przejawem zabezpieczenia bytu rodziny, ale przypisanie im skutku pozbawienia powoda

możności egzekucji - jest już dalej idącym krokiem. Zadłużenie wiązało się z okresem przedmałżeńskim, a dłużnik uzyskał możliwość gromadzenia majątku odrębnego, by się z niego wywiązać. Przy tym obciążenie alimentacyjne, które stanowi dalsze utrudnienie dla zaspokojenia powoda, współgra z potrzebami wieloosobowej rodziny i zupełnie nie pozbawia możliwości wywiązania się z długu wobec powoda. W tej sytuacji dalece sporne przedstawiało się dążenie do możliwości prowadzenia egzekucji z nieruchomości, stanowiącej miejsce zamieszkania matki z małoletnimi dziećmi, o dość podstawowym standardzie. W jej zapewnienie zaangażowana była znacznie finansowo pozwana i jej rodzina. Przy tym egzekucja z nieruchomości wobec jej radykalności, uważana jest za etap, który należy rozważać z odpowiednim namysłem proporcjonalności. Dlatego w tych konkretnych okolicznościach należało wnikliwe spojrzeć na przesłanki powództwa, bez swojego rodzaju uproszczeń poprzez odwołanie do tez wykładni i orzecznictwa dla typowych spraw z tego zakresu, właściwych dla sytuacji standardowych.

Art. 527 § 1. kc Gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

§ 2. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności.

§ 3. Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

§ 4. Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli korzyść majątkową uzyskał przedsiębiorca pozostający z dłużnikiem w stałych stosunkach gospodarczych, domniemywa się, że było mu wiadome, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Art. 528 kc Jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Art. 529 kc Jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny.

Powód w nawiązaniu do powyższej regulacji opierał się na tym, że po przesłaniu informacji, wskazującej, że aktualizuje się dochodzenie roszczenia wobec męża pozwanej, zawarli oni umowę o rozdzielenie majątkowej i przeprowadzili podział majątku. W następstwie okazało się, że egzekucja wobec dłużnika okazała się bezskuteczna, gdyż komornik nie stwierdził majątku, z którego mógłby ją prowadzić. Przekonanie powoda wzmacniało wydanie wyroku z niemałą kwotą alimentacyjną.

W nawiązaniu do już poczynionych spostrzeżeń należy wskazać, że umowa znosząca małżeńską wspólność i dokonująca podziału majątku była jednak typową umową, jaką zawierają osoby w podobnej sytuacji. Matka z dziećmi uzyskuje tytuł do miejsca zamieszkania, a ojciec samochód. Jak też wspomniano – w uzyskaniu tego tytułu – istotna była partycypacja finansowa pozwanej i wsparcie także rzeczowe jej rodziny. Kwestia niewspółmierności wartości przedmiotów działu nie jawi się więc tak wyraziście, zwłaszcza że lokum mieszkalne było pozyskane dość tzw. metodami gospodarczymi i dzięki temu stało się dobrem rynkowym. Nie ma przy tym żadnych informacji, że na tamtą chwilę, zwłaszcza skoro dłużnik miał przyczynić się do powstania dzielonego majątku, był on osobą nieegzekwowalną. Przesunięcie tak trwałego składnika majątku jak mieszkanie mogło prowadzić do stwierdzenia, że prowadzi to do niewypłacalności ze względu na niemożność uzyskania wymagalnego świadczenia powoda (zwłaszcza wobec pogorszenia wypłacalności wyrokiem alimentacyjnym), ale zastosowanie art. 528 i 529 kc jest jednak podważone i

pozostaje skupić się na art. 527 kc. Przesunięcie majątkowe między małżonka miał bowiem swoją causę w rozliczeniach z zakresu pozyskiwania majątku wspólnego z opcją rozważania nakładów innych osób. Automatycznie dłużnik nie stawał się niewypłacalny, skoro jest osobą zdolną do pracy i zobligowaną do jej poszukiwania ze względu na odpowiedzialność karną za nierealizowanie zobowiązań alimentacyjnych. W omawianym kontekście kwestia korzyści po stronie pozwanej kosztem powoda nie wydaje się także tak oczywista i to nawet przy założeniu, że działała na niekorzyść powoda z obawy o utratę miejsca zamieszkania i środków na utrzymanie bieżące. Gdyby nie podjęte czynności - miałyby bowiem znosić egzekucję z majątku wspólnego, ale w zakresie udziału współmałżonka. Mogłaby ona dotyczyć także samochodu, który przeszedł w całości do majątku odrębnego. W tej sytuacji za kluczową sąd uznał ocenę, czy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek czynności objętej sporem. I jak już zostało zauważone – uzyskał samochód, a jego wynagrodzenie za pracę nie powiększa majątku wspólnego. Przy tym sąd nie znajduje uzasadnienia dla stanowiska powoda, że dochodzenie należności zagranicą jest utrudnione, zwłaszcza że powód jest profesjonalną firmą krajową, a z jego działalnością wiąże się także obrót zagraniczny wobec zakresu oferty ubezpieczeniowej. Nie zostało zatem potwierdzone, że nie ma możliwości prowadzenia egzekucji wobec dłużnika po uwzględnieniu, że jest zatrudniony zagranicą, a dokładnie w kraju ościennym lub by było to tak dalece nieefektywne, zwłaszcza wobec orzeczenia alimentacyjnego, by uznać za zasadną egzekucję z udziału, jaki miał w nieruchomości, stanowiącej miejsce zamieszkania pozwanej i małoletnich dzieci, przekazanego pozwanej w wyniku podziału majątku małżeńskiego.

W nawiązaniu do wskazanych kwestii, a zarazem w podsumowania całego wyводу, należy wrócić w rozważaniach do istoty przedmiotowego powództwa. Wynika ona z tego, by wierzyciel miał możliwość zaspokojenia swojej należności z majątku osoby, która uzyskała korzyść w okolicznościach świadczących, że dłużnik unikając wywiązania się z zobowiązania, dokonał przesunięcia majątkowego na rzecz innego podmiotu, uniemożliwiając/utrudniając tym egzekucję. I w przedstawionych warunkach niniejszej sprawy - sąd nie stwierdził, że pozwana uzyskała przysporzenie - uzasadniające zapewnienie powodowi możliwość zaspokojenia długu jej męża poprzez prowadzenie egzekucji z jego udziału w nieruchomości, którą w całości przejęła w wyniku podziału majątku, zwłaszcza że dłużnik zarobkuje, więc nadal może generować środki jak dotychczas¹. W razie dalszych wątpliwości powołać można także dodatkowo art. 5 kc, skoro pozwana miałaby utracić z dziećmi pozyskane przy wsparciu rodziny miejsce zamieszkania, dla zapewnienia pewnego minimum egzystencjalnego, by doszło do spłaty dawnego zobowiązania męża, z którym ustaliła rozdzielność majątkową, powiązaną z podziałem dotychczasowego majątku, który może i osiąga dochody (mimo ich pomniejszenia przekazywaniem środków na utrzymanie dzieci).

Wobec powyższego widoczne jest, że przeprowadzenie wnioskowanego przez powoda dowodu z opinii biegłego nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Ustalenie wyższej wartości składników majątku, którymi dzieliły się strony, w tym dla podkreślenia ewentualnej nieekwiwalentności podziału majątku - nie miałyby wpływu na przedstawiony wywód (nadto były dodatkowe względy do ustalenia wkładu w powstanie tego majątku, uzasadniające inne rozliczenie niż stricte po 1/2 udziału).

O kosztach rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i 1¹ (oraz § 3 i 4 w zw. z § 2 pkt. 1b rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów nie będących własnością pracodawcy (Dz. U. Nr 27, poz. 271 z późn. zm.) w związku z § 2 pkt 6 rozporządzenia w sprawie czynności za opłaty radców prawnych (zgodnie z wnioskiem) przy uwzględnieniu art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych, gdyż zaliczki na tłumaczenie nie były wystarczające.

1 por. „Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 5 lutego 2010 r., III CZP (...) (OSNC 2010, nr 6, poz. 90), uznał, że w przypadku gdy przedmiot wchodzący w skład majątku wspólnego, zajęty na podstawie tytułu egzekucyjnego opatrzonego klauzulą wykonalności nadaną przeciwko małżonkowi dłużnika z ograniczeniem odpowiedzialności do majątku wspólnego, w wyniku ustania wspólności majątkowej i podziału majątku wspólnego na skutek orzeczenia sądu, wszedł do jego majątku, małżonek ten może żądać umorzenia postępowania egzekucyjnego w stosunku do tego przedmiotu na podstawie art. 825 pkt 3.”